

2013-10-04

Dnr 2013:1474

Rapport från Utredningstjänsten

FÖRDELNINGSPANALYS

I rapporten redovisas en fördelningsanalys av regeringens budgetproposition för 2014. Förslagen analyseras i förhållande till gällande regler.

I denna promemoria redovisas direkta fördelningseffekter år 2014 av regeringens budgetproposition för 2014. Endast de förslag som har kunnat analyseras med hjälp av mikrosimuleringsmodellen FASIT inkluderas i analysen.

Fördelningseffekterna analyseras jämfört med gällande regler. Endast de direkta effekterna beaktas i fördelningsanalysen, dvs. tänkbara beteendeförändringar som kan uppstå till följd av en reform är inte inkluderade i beräkningarna.

Förändringarna som tas med i analysen gäller beskattning och transfereringar för individer och hushåll.

Rapporten inleds med en kort genomgång av de förslag som ingår samt analysens upplägg. Därefter redovisas själva analysen av fördelningseffekterna. Först analyseras samtliga förslag till regelförändringar som påverkar individernas och hushållens inkomster efter skatt (nettoinkomst) fördelat på olika inkomstgrupper. Därefter analyseras effekter av individernas nettoinkomstförändringar avseende kön, åldersgrupper och kommutyp.

Förslag som ingår i analysen

I detta stycke presenteras de förslag som är medtagna i fördelningsanalysen.

Skatter/intäkter:

- införandet av ett femte jobbskatteavdrag
- höjning av skiktgräns för statlig skatt
- höjt grundavdrag för pensionärer
- förstärkt nedsättning av egenavgifter

Susanna Kinnman

RIKSDAGENS UTREDNINGSTJÄNST

Telefon: 08-786 5716 • Fax: 08-786 45 40 • E-post: susanna.kinnman@riksdagen.se

- justerade egenavgifter för ungdomar

Utgifter/transfereringar:

- höjt särskilt bidrag i bostadsbidraget för hushåll med hemmavarande barn
- höjt bostadstillägg för pensionärer (BTP) för de med arbetsinkomst

Upplägg av analysen

Enligt uppdraget utgår fördelningsanalysen från 2014 års ekonomi, enligt gällande regler.

Det urval som studeras i fördelningsanalysen är samtliga individer som är 20 år eller äldre med en bruttoinkomst som är större än noll och som har vistats i Sverige under hela året.

Analysen är utförd med den s.k. FASIT-modellen. Modellen nyttjar Statistiska centralbyråns STAR-urval från år 2011 framskrivna till år 2014 med avseende på befolkning, ekonomi (Konjunkturinstitutets prognos från juni 2013 avseende 2014). STAR-urvalet omfattar totalt ca 1,6 miljoner individer och innehåller bl.a. taxeringsuppgifter och vissa hushållsanknutna variabler.

Fördelningseffekten av de hushållsanknutna regelförändringarna utgår ifrån individuella disponibla inkomster efter betalda kommunala avgifter. Effekten av dessa förslag särredovisas för de olika inkomstkategorierna. Eftersom effekterna av de hushållsanknutna förändringarna endast utgör en mindre del av de totala effekterna ligger emellertid fokus på de individanknutna effekterna.

Statistiken som tas fram bygger på ett framskrivet urval varför en osäkerhet ligger i uppgifterna. Noteras ska att de lägsta och de högsta decilgrupperna ska tolkas med extra försiktighet då dessa två grupper i sig är mer heterogena (sammansättningen av individer) än övriga.

Ett positivt tecken innebär att nettoinkomsten ökar av de analyserade förslagen medan det motsatta gäller vid ett negativt tecken.

Den totala finansiella effekten för offentlig sektor

I tabell 1 redovisas den finansiella effekten för den offentliga sektorn av samtliga analyserade skatte- och utgiftsförändringar inkomståret 2014 i förhållande till gällande regler. Den direkta finansiella effekten av förslagen beräknas motsvara en försvagning av de offentliga finanserna med ca 18 miljarder kronor 2014.

Tabell 1: Den finansiella effekten för offentlig sektor av regeringens budgetproposition 2014, i jämförelse med gällande regler, miljarder kronor.

	2014
Staten	-15,7
Kommunerna	-,2,4
Ålderspensionssystemet	0
Totalt offentlig sektor	-18,0
<i>varav tillfaller individer</i>	17,5
<i>varav tillfaller hushåll</i>	0,5

Källa: FASIT (2011) STAR-urvalet.

För hushållen innebär förslagen en förstärkning av den disponibla inkomsten med motsvarande belopp. Det är dessa 18 miljarder kronor som primärt studeras i fördelningsanalysen. Av dessa kan 17,5 miljarder kopplas till individen, medan ca 0,5 miljarder är knutna till hushållet. De hushållsanknutna förändringarna kommer från förändringarna i bostadsbidraget, dvs. ökning av det särskilda bostadsbidraget för hemmavarande barn samt höjningen av bostadstillägget för pensionärer med arbetsinkomst.

Regelförändringarnas direkta effekt på individernas nettoinkomster

I tabell 2 nedan redovisas fördelningseffekten uppdelad på deciler efter individernas bruttoinkomster. Med *bruttoinkomst* avses inkomst av tjänst, inkomst av näringsverksamhet samt kapitalinkomster.

Bruttoinkomsterna är sorterade i stigande ordning och sedan grupperade i 10 lika stora inkomstgrupper. Decil 1 omfattar de 10 procent lägsta bruttoinkomsterna medan decil 10 omfattar de 10 procent högsta bruttoinkomsterna. Varje inkomstgrupp innehåller lika många individer. Noterbart är att indelningen endast omfattar personer 20 år eller äldre med en bruttoinkomst som är större än noll.

Den fördelningseffekt som redovisas i tabell 2 avser den direkta förändringen av regeringens budgetproposition för år 2014 på individernas nettoinkomster i jämförelse med gällande regler. Ett positivt tecken innebär att nettoinkomsten ökar medan det motsatta gäller vid ett negativt tecken. Nettoinkomsten definieras som individens bruttoinkomst reducerad med slutlig skatt. Vidare redovisas även effekterna av de hushållsanknutna transfereringarna.

Tabell 2: Förändrad nettoinkomst per decil av regeringens förslag i jämförelse med gällande regler, i 2014 års ekonomi

Decil	Genomsnittlig förändring av nettoinkomsten, kronor	Genomsnittlig förändring av nettoinkomsten i procent	Transfereringar till hushåll, kronor	Summa individeffekt och hållstrans.	Andel av total förändring
1	189	0,53%	101	289	1%
2	881	0,94%	50	931	4%
3	1 123	0,89%	87	1 209	5%
4	1 310	0,85%	80	1 389	6%
5	1 618	0,88%	70	1 689	7%
6	1 958	0,90%	56	2 014	8%
7	2 441	0,99%	25	2 466	10%
8	3 396	1,21%	6	3 402	14%
9	4 744	1,44%	0	4 745	19%
10	6 463	1,24%	0	6 463	26%
Totalt	2 412	1,10%	47	2 460	100%

Källa: FASIT (2011) STAR-urvalet.

Sammantaget, när vi i 2014 års ekonomi jämför regeringens budgetproposition för 2014 med gällande regler, beräknas nettoinkomsten öka med i genomsnitt 2 412 kronor 2014. Detta motsvarar i genomsnitt ca 1,1 procents ökning av nettoinkomsten.

Nettoinkomsten i samtliga deciler påverkas positivt, men i genomsnitt tjänar personer i de tre högsta decilerna mest på reformerna. Totalt tillfaller 61 procent av individernas nettoinkomstökning dessa tre grupper, varav hälften tillfaller den högsta decilen. Detta beror till stor del på införandet av det femte jobbskatteavdraget samt höjningen av skiktgränsen för statlig skatt.

Även som andel av gruppernas genomsnittliga nettoinkomst är ökningen från reformerna större i de högre decilerna och mindre i de lägsta decilerna.

Ser vi till transfereringar till hushåll så utgör dessa endast en mindre del av de totala nettoinkomstökningarna, i genomsnitt 47 kronor (vilket motsvarar ca 2 procent av den totala ökningen). Av detta tillfaller en större del de lägsta decilerna. Följande analys kommer endast att inkludera fördelningseffekter av de individanknutna effekterna.

I tabell 3 redovisas effekter på nettoinkomst uppdelat på kvinnor och män.

Tabell 3. Genomsnittlig förändring i nettoinkomst fördelat på män och kvinnor, i kronor och procent, 2014

	Genomsnittlig förändring av nettoinkomst		Andel av total förändring
	kronor	procent	procent
Män	2 874	1,15%	59%
Kvinnor	1 962	1,04%	41%
Totalt	2 412	1,10%	100%

Källa: FASIT (2011), STAR-urvalet

Som framgår i tabellen beräknas en större del av nettoinkomsterna, ca 59 procent, tillfalla män. Den procentuella ökningen i nettoinkomster beräknas i genomsnitt till 1,15 procent för män och 1,04 procent för kvinnor.

I tabell 4 har resultaten fördelats i åldersgrupper. De grupper som både i kronor och procentuellt tjänar mest på reformerna är personer mellan 30-64 år. Detta beror främst på att det är i dessa grupper inkomsttagare som kan dra nytta av ett femte jobbskatteavdrag och höjd skiktgräns för statlig skatt går att finna.

Tabell 4. Finansiella effekter för individer, fördelade efter ålder, av i rapporten analyserade förändringar och förslag, år 2014

	Genomsnittlig nettoninkomstförändring		Andel av hela förändringen
	kronor	%	%
19 - 29 år	1 393	0,96%	13%
30 - 44 år	3 090	1,23%	29%
45 - 64 år	3 182	1,19%	30%
65 - 79 år	1 492	0,80%	14%
80 år <	1 347	0,95%	13%
Totalt	2 412	1,10%	100%

Källa: FASIT (2011) STAR-urvalet.

I tabell 5 har landets primärkommuner delats in i nio grupper enligt Svenska Kommunförbundets kommungruppsindelning.

Tabell 5: Förändrad nettoinkomst av införande av budgetpropositionen för 2014 i jämförelse med gällande regler, kommungruppsindelning

Kommungrupper	Genomsnittlig förändring av nettoinkomsten, kronor	Genomsnittlig förändring av nettoinkomsten i procent	% av antal personer över 19 år och med inkomst>0
Förortskommuner	2 812	1,10%	13%
Pendlingskommuner	2 375	1,12%	11%
Storstäder	2 565	1,09%	12%
Större städer	2 340	1,10%	11%
Övr kommuner >25 000 inv	2 250	1,10%	11%
Övr kommuner 12 500-25 000 inv	2 214	1,12%	11%
Övr kommuner <12 500 inv	2 119	1,11%	10%
Varuproducerande kommuner	2 244	1,10%	11%
Glesbygdskommuner	2 072	1,10%	10%
Totalt	2 412	1,10%	100

Källa: FASIT (2011) STAR-urvalet.

Som framgår av tabell 5 är utfallet relativt jämnt fördelat mellan olika kommuntyper.